

hovog ustupanja pred muškim školovanim kadrovima evropskih srednjovjekovnih sveučilišta.

Prilogom »Prostitution und spätmittelalterliche Gesellschaft im Oesterreich-Süddeutschen Raum« (str. 553—571) B. Rath prikazuje problem prostitucije i prostitutki s obzirom na njihov društveni status, marginalnost društvenog položaja i pokušaje teritorijalnog kanaliziranja unutar strogo-određenih gradskih četvrti. Služeći se sudskim spisima, statutarnim odredbama i zakonodavnim aktima evropskih srednjovjekovnih gradova, autor razmatra teritorijalnu mobilnost prostitutki, »obrambene mjere« gradske uprave, mogućnost obraćanja i zbrinjavanja »pokajanih« u odgovarajućim ustanovama javne gradske dobrotvornosti, te oblike nasilja kao najbrutalniji oblik komunikacije sa ovim društvenim slojem. Navodeći sifilis i ostale spolne bolesti kao osnovne uzroke »straha« zajednice i bitnog smanjivanja pokretljivosti i djelokruga prostitutki, autor najavljuje novo razdoblje njihove društvene prisutnosti, vezano uz strože nadzirani rad javnih kuća u evropskim gradovima novog vijeka.

Prilog I. Nikolajević »Daily Life of Women in Medieval Serbia« (str. 429—438) jedini je primjer učešća jugoslavenskih povjesničara na nekom od dosad održanih simpozija Instituta. Služeći se izvještajima bizantskih historičara Georgija Pahimera i Teodora Metohita, te slikovnim materijalom srpskih samostana u Mileševu, Arilju, Kaleniću i Studenici, autor prikazuje postepen porast svakodnevnog standarda i položaja žene na vladarskom dvoru srpskih kraljeva Uroša i Milutina. Koristeći, nadalje rad D. Dinić-Knežević »Položaj žene u Dubrovniku«, autor razmatra svakodnevni život žene na srpskom selu (poljodjelski poslovi, prerada vune, lana i konoplje) i na vladarskom dvoru, ukazujući na stupanj obrazovanosti (poznavanje grčkog jezika) i kulturnu djelatnost (samostanske zadužbine), književno-umjetničku djelatnost (»Pohvala knezu Lazaru« monarhije Jefimije). Naposljetku, I. Nikolajević analizom zakonskih odredbi Dušanovog zakonika ukazuje na ograničenje samostalnog pravnog istupanja žene, napose nakon smrti supruga i djeteta, te trajno rješenje egzistencijalnih problema odlaskom u skrovitost manastirskih ćelija.

Gledajući u cjelini djelovanje Instituta predstavlja značajan poticaj cijeloj suvremenoj evropskoj medievistici. Budući da osim pojedinih radova u okvirima jugoslavenske historiografije navedene teme nisu detaljnije obrađivane, a mislimo da njihovo obrađivanje izvorni materijal dopušta, bilo bi poželjno sustavno uključivanje u njegove buduće znanstvene projekte.

Lovorka Čoralić

NINO DUBOKOVIĆ NADALINI: RASPRAVE I ČLANCI

Split, 1988, 282 stranice

U vlastitoj nakladi objavio je zaslužni konzervator i kulturni radnik dr Niko Duboković Nadalini niz radova iz različitih područja, što su već ranije bili objavljeni u časopisima, zbornicima i analima. Većini je zajednička usmjerenost k prošlosti i problemima kulturne povijesti otoka Hvara, iako se neki bave i općedalmatinskom problematikom. Svakako je hvalevri-

jedno da su sada sabrani na jednom mjestu, u knjizi koja će svakom istraživaču hvarske povijesti biti nezaobilaznim priručnikom.

Radovi su podijeljeni prema užoj tematici na nekoliko skupina. U prvoj su okupljeni oni što se bave političkom i društvenom poviješću. Autor u njima obrađuje mnoga zanimljiva pitanja, kao što su postanak hvarske koline, stvaranje velikih zemljoposjeda, emancipacija nekih hvarskih naselja od crkvene uprave, pučki ustanak, turska opasnost ili prilike na otoku u 19. stoljeću, pokazujući već ovom cjelinom da mu interes nije ograničen na neko usko razdoblje, nego da ga povijest prošlog stoljeća zanima jednako kao i ona srednjovjekovna.

Najveću cjelinu čine prilozi iz kulturne povijesti, u kojoj se pored genealoških priloga i biografskih članaka, nalaze inventari pojedinih hvarskih porodičnih arhiva, spašenih mahon zaslugom samoga autora. Autor također piše o značenju srednjovjekovnih bratovština za razvoj društvene svijesti, o fazama razvitka kulture na otoku, načinu odijevanja, geografskom položaju i stvaranju kulturne nadgradnje. Neki su prilozi potekli iz konzervatorskog rada N. Dubokovića, kao npr. onaj o muzejskim zbirka na otoku ili o načinu rasvjetljavanja spomenika kulture i starih gradskih dijelova Hvara.

Gospodarskoj su povijesti posvećena dva priloga: o beneficiju Sv. Kuzme i Damjana, čiji razvoj se može pratiti od 15. do 19. stoljeća, te o stanju na otoku u doba ustanka Matije Ivanića.

Slijedi opsežna cjelina o graditeljskoj baštini, u kojoj se autor bavi poviješću pojedinih važnijih građevina ili građevinskih kompleksa (kuća Petra Hektorovića u Hvaru, crkva-tvrđava u Jelsi, Kneževa palača u Hvaru, samostan i crkva dominikanaca u Hvaru, crkva-tvrđava u Vrboskoj). U jednom radu razmatra pitanje ubikacije stare Jelse, na što se nadovezuje tekst o Jelsi u 15. stoljeću. Mali prilog govori i o crkvi na Šćedru. Upravo u ovoj cjelini dva teksta odudaraju od ostale problematike vezane uz Hvar: u jednome je riječ o gradnji cesta u Dalmaciji u vrijeme francuske vlasti, a u drugome o spomeničkoj problematici Dalmatinske Zagore.

U cjelini o arheologiji i povijesti antike, autor je pokazao da zna zaći i u proučavanje najstarije povijesti otoka, obrađivši nalaz Janusove glave iz Pitava i centurijaciju hvarskog agera.

Napokon, u posljednjoj cjelini, sakupljeni su radovi iz onomastike i toponomastike.

Knjizi prethodi kratak predgovor autora, a na kraju slijede napomena urednice Nede Anzulović i bilješka o piscu Željka Rapanića. Urednica je ukazala na nekoliko nedostataka što su nastali zbog okolnosti pod kojima se knjiga pojavila. Nije bilo, naime, mogućnosti da se valjano opremi svim fotografijama, crtežima i kartama kojima su provideni članci u izvornim izdanjima. Iz istih su razloga otpali i sažeci na stranim jezicima. Doista čudi da autor nije naišao na društvenu potporu koja bi mu omogućila da dodatnim sredstvima opremi knjigu onako kako to problematika zaslužuje.

Vrlo toplim riječima Ž. Rapanić je opisao život posvećen u cjelosti otoku i čuvanju njegove kulturne baštine.

Neven Budak

FILOZOFSKI FAKULTET ZAGREB - HUMANISTIČKE I DRUŠTVENE ZNANOSTI

ZAVOD ZA HRVATSKU POVIJEST
INSTITUTE OF CROATIAN HISTORY
ИНСТИТУТ ХОРВАТСКОЙ ИСТОРИИ

RADOVI

VOL. 22

ZAGREB

1989.

FILOZOFSKI FAKULTET ZAGREB - HUMANISTIČKE I DRUŠTVENE ZNANOSTI

Izdavač: ZAVOD ZA HRVATSKU POVIJEST

UREDNIČKI ODBOR

Branka BOBAN, Zagreb, Mirjana GROSS, Zagreb, Josip LUČIĆ, Zagreb, Marijan MATICKA, Zagreb, Ivan OČAK, Zagreb, Tomislav RAUKAR, Zagreb, Petar STRČIĆ, Zagreb

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK

Josip LUČIĆ, Zagreb

Adresa uredništva: Filozofski fakultet Zagreb — Humanističke i društvene znanosti, Zagreb, Krčka 1

Časopis izlazi jednom godišnje

Izdavanje časopisa sufinancira Samoupravna interesna zajednica za znanstveni rad SR Hrvatske - VII.

Rješenjem Republičkog komiteta za prosvjetu, kulturu, fizičku i tehničku kulturu SR Hrvatske br. 6859/1 od 5. X. 1982. časopis »Radovi« oslobođen je plaćanja poreza na promet proizvoda.

Časopis je registriran u Republičkom komitetu za informacije SR Hrvatske pod br. UP-547/2 — 84 — 1984.

RADOVI 22

Za izdavača
dr. Nikša Stančić

Tehnički urednik
Franjo Čuješ

SURADNICI U OVOM BROJU

AGIČIĆ DAMIR, prof. Strossmayerova 2 — 55425 Davor
ANDREIS MLADEN, Socijalističke revolucije 42 — Zagreb
ANTOLJAK dr. STJEPAN, Zajčeva 31 — Zagreb
BERTOŠA SLAVEN, student Filozofski fakultet — Zagreb
BOBAN mr. BRANKA, Zavod za hrvatsku povijest FF — Zagreb
BRANDT dr. MIROSLAV, Socijalističke revolucije 73 — Zagreb
BUDAK mr. NEVEN, Filozofski fakultet — Zagreb
CRNKOVIĆ GORAN, prof. Maršala Tita 170 — Opatija
ČORALIĆ LOVORKA, studentica Fil. fakulteta — Zagreb
GRGIN BORISLAV, prof. Baštijanova 54 — Zagreb
IVELJIĆ ISKRA, prof. Ilica 165 — Zagreb
JURIŠIĆ mr. IVAN, Zavod za hrvatsku povijest FF — Zagreb
KOLAR-DIMITRIJEVIĆ dr. MIRA, Filozofski fakultet — Zagreb
KRIVOKAPIĆ mr. GORDANA, Institut za istoriju radničkog pokreta — Beograd
LAUŠIĆ dr. ANTE, Centar za istraživanje naroda i narodnosti — Zagreb
MATKOVIĆ STJEPAN, Šubićeva 3 — Zagreb
OČAK dr. IVAN, Zavod za hrvatsku povijest FF — Zagreb
PAVLIČEVIĆ dr. DRAGUTIN, Zavod za hrvatsku povijest FF — Zagreb
RICHTER ŽELJKA, prof. Povijesni muzej Hrvatske — Zagreb
STRČIĆ PETAR, Arhiv Hrvatske — Zagreb
ŠILOVIĆ DANJA, studentica Fil. fakulteta — Zagreb
ŠVAB mr. MLADEN, Leksikografski zavod »M. Krleža« — Zagreb
VRANJEŠ-ŠOLJAN dr. BOŽENA, Zavod za hrvatsku povijest FF — Zagreb
ŽIVKOVIĆ mr. DANIELA, Sveučilišna i nacionalna biblioteka — Zagreb

---